

SHAKSPERE ÖSSZES SZÍN MŰVEI

(együttal a «Magyar Remekírók» kiegészítő része is.)

Az idegen nemzetek klasszikusai közül igazán a nemzet vérebe csak egy tudott átmenni: *Shakspeare*. Talán azért is, mert a magyar költőink legjobbjai állottak szolgálatába annak az igazán nemzeti föladatnak, hogy méltó fordításban birjuk e minden idők legnagyobb szellemének halhatatlan munkáit. Így vált Shakspeare jóformán magyar remekíróvá, mert műveinek magyar átültetése eredeti remekírószámba megy.

A Franklin-Társulat tehát hasznos szolgálatot vélt tenni a magyar közönségnek, a midőn újból kiadja azt a magyar Shaksperet, a melylyel annak idején a *Kisfaludy-Társaság* ajándékozta meg a nemzetet s a melyet a nemzet több mint egy évtizede érzékenyen nélkülözött.

Nem mondunk újat azzal, hogy a Kisfaludy-Társaság Shakspeare-fordítása oly költői, hogy úgy olvassuk, mintha *eredeti* volna; a fordítások nehézsége sehol sem érezhető; mindenütt könnyen gördülő, folyékonyan olvasható és mégis hű szöveg. Avagy a művelt világ melyik nyelvén akadnánk olyan fordításra, mint az Arany János «*Szent Iván-éji álom*»-é, vagy a Vörösmarty «*Julius Caesar*» átültetése?

Azért a Kisfaludy-Társaság Shakspeare-fordítása bátran mondható magyar remekműnek. Ennek igazolásául elég a fordítók neveit ide igatnunk: Arany János, Arany László, Acs Zsigmond, Fejes István, Greguss Agost, Győry Vilmos, Lévy József, Lőrinczy Lehr Zsigmond, Petőfi Sándor, Rákosi Jenő, Szász Károly, Szigligeti Ede, Vörösmarty Mihály. Ime *legjobbaink* sorakoztak, hogy a világirodalom *legjobbjának* örökéletű alkotásaiból magyar remekmunkát teremtsenek.

A Franklin-Társulat eme Shakspeare kiadása teljes. Shakspeare színműveit teljesen kell adni. A ki birni akarja, teljesen akarja birni.

A *Kisfaludy-Társaság* fordításában megjelent s a Franklin-Társulat által újból kiadott teljes magyar Shakspeare tartalma a következő:

I-II. kötet. Tragédiák.

Tartalom:

Shakspeare élete. — A tragédiákról.

1. **Romeo és Julia.** Ford. Szász Károly.
2. **Othello.** Ford. Szász Károly.
3. **Cymbeline.** Ford. Rákosi Jenő.
4. **Macbeth.** Fordította Szász Károly.
5. **Lear király.** Ford. Vörösmarty Mihály.
6. **Hamlet.** Fordította Arany János.
7. **Troilus és Cressida.** Ford. Fejes István.
8. **Atheni Timon.** Ford. Greguss Agost.
9. **Coriolanus.** Ford. Petőfi Sándor.
10. **Julius Caesar.** Ford. Vörösmarty Mihály.
11. **Antonius és Cleopatra.** Ford. Szász Károly.
12. **Titus Andronicus.** Ford. Lévy József.

III-IV. k. Történelmi színművek.

Tartalom:

A történelmi színművekről.

13. **János király.** Ford. Arany János.
14. **H. Richard király.** Ford. Szász Károly.
- 15-16. **IV. Henrik király.** I, II. Ford. Lévy József.
17. **V. Henrik király.** Ford. Lévy József.
- 18-20. **VI. Henrik király.** I-III. Ford. Lőrinczy Lehr Zs.
21. **III. Richard király.** Ford. Szigligeti Ede.
22. **VIII. Henrik király.** Ford. Szász Károly.

De a mellett, hogy teljes a Kisfaludy-Társaság által kiadott eme magyar Shakspeare-kiadás, egyúttal

bámulatosan olcsó is,

mert a 6 vaskos, egyenként körülbelül 550—600 lapra terjedő kötetből álló munka **bolti ára díszesen bekötve 30 korona.**

A «Magyar Remekírók» megrendelői **20 koronáért** szerezhetik meg. E nagy vállalatnak olyan értékes kiegészítője ez a teljes magyar Shakspeare, a mely a gyűjtemény becsét nagy arányokban emeli.

A megrendelés az alatti megrendelő-jegyen a «Magyar Remekírók»-éval egyszerre is történhet.

Megrendelő-jegy Shakspeare összes színműveire.

Atalított.....	könyvkereskedésében
.....	ezennel megrendel
.....	példány Shakspeare összes színműveit a (Kisfaludy-Társaság kiadása) 6 kötetben, bolti árú 30 koronáért.
Hely:	Megrendelő neve:

V. kötet. Vígjátékok.

Tartalom:

A vígjátékokról és regényes színművekről.

23. **Felsült szerelmesek.** Ford. Rákosi Jenő.
24. **Tévedések játéka.** Ford. Arany László.
25. **Két Veronai ifju.** Ford. Arany János.
26. **A Windsori víg nők.** Ford. Rákosi Jenő.
27. **A makranczos hölgy.** Ford. Lévy József.
28. **Sok hűhó semmiért.** Ford. Arany László.
29. **A hogy tetszik.** Ford. Rákosi Jenő.
30. **Vízkereszt.** Ford. Lévy József.

VI. kötet. Regényes színművek.

Tartalom:

31. **Szent Iván-éji álom.** Ford. Arany János.
32. **A velencei kalmár.** Ford. Acs Zsigmond.
33. **Minden jó, ha jó a vége.** Ford. Győry Vilmos.
34. **Téli regé.** Ford. Szász Károly.
35. **Perikles.** Ford. Lőrinczy Lehr Zsigmond.
36. **Szeget szeggel.** Ford. Greguss Agost.
37. **A vihar.** Ford. Szász Károly.

De a mellett, hogy teljes a Kisfaludy-Társaság által kiadott eme magyar Shakspeare-kiadás, egyúttal

bámulatosan olcsó is,

mert a 6 vaskos, egyenként körülbelül 550—600 lapra terjedő kötetből álló munka **bolti ára díszesen bekötve 30 korona.**

A «Magyar Remekírók» megrendelői **20 koronáért** szerezhetik meg. E nagy vállalatnak olyan értékes kiegészítője ez a teljes magyar Shakspeare, a mely a gyűjtemény becsét nagy arányokban emeli.

A megrendelés az alatti megrendelő-jegyen a «Magyar Remekírók»-éval egyszerre is történhet.

Megrendelő-jegy a Magyar Remekírók-ra és Magyar Shakspeare-re együttesen.

Atalított.....	könyvkereskedésében
.....	ezennel megrendel
.....	példány Magyar Remekírókat 55 kötetbe kötve 220 kor. bolti árért és
.....	példány Magyar Shaksperet 6 kötetbe kötve 30 korona bolti ár helyett 20 korona kedvezményes árért.
Hely:	Megrendelő neve:

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott középiskolai ifjusági hetilap

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:	FELELŐS SZERKESZTŐ	SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Negyed évre --- 2 kor. 40 fill.	GAAL MÓZES.	Budapest,
Fél évre --- 4 kor. 80 fill.	Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet és könyvnyomda.	IV. ker., Egyetem-utca 4. szám.
Egész évre --- 9 kor. 60 fill.		Kéziratokat nem adunk vissza.
Megjelenik minden vasárnap.		

A CLAUDIUSOK.

Eckstein Ernő regénye. Átdolgozta Gaal Mózes.

— Aludjál ma napnyugtáig! Partheniusnak eszébe sem jut, hogy távolmaradásodat észre vegye. A császár annyi dolgot ad neki, hogy néha azt sem tudja: hol van a feje. Örvend, ha jó barátai nem járnak a nyakára.

— Apám is ezt mondotta, — szólalt meg Quintus. — Úgy látszik, valami nagy mozgalom van készülöben. Nem hallottál semmit erre vonatkozólag?

— Ugyan! Minden kofa beszél róla! Államellenes forrongások! Megtámadják a vallást, összeesküsznek a császár ellen.

— Igen, igen, — de biztos adatok?

— Tudhatod, Quintus, hogy államügyekben «hallgass» a jelszó, csatatéren a «vágj közbe».

— Nagyszerű gondolat. Ha az ember jól kiczirkalmozza, versbe szedi, kitünő epigramma lesz belöle. Most pedig nagyjó-uraim, isten veletek. Utaink elválnak. Nekem a Quirinus-templom dombjára kell felkapaszkodnom, a ti utatok pedig levisz a völgybe. Az életben megfordítva áll a dolog. Apollo ne hagyjon el titeket!

Martialis egy mellékútra tért. Quintus és Clodius tovább haladtak a «Hosszú úton».

— Úgy van, barátom, — folytatta az álnok Clodius, — hallgatnom kötelesség s gyakran van szükségem rá, hogy ezt önmagamnak az eszébe juttassam. A nyelvem eleszűszott már néhányszor. Nem tehetek róla, hogy nyílt szívű embernek születtem, beszélek, beszélek — s nem gondolom meg, hogy mit beszélek. Baj, Herculesre mondom, nagy baj!

A Subura vidékére érkeztek. Az öt-hat emeletes házak sora kezdődött. A csapszékekben min-

denütt sötét volt még. Lassankint azonban kezdődött az élet az utczákon. A pékek hangosan kiáltozva kínálgtatták friss sütésű kenyerüket. Minden ajtón bekopogtattak. A pädagogusok vitték tanítványaikat az iskolába. A mellékutczák egyikéből-másikából kihallatszik a ludimagisterek rikácsoló hangja s a sillabizáló gyermekek egyhangú éneklő-darálása. Az Isis templomába siető babonások csoportosan haladtak végig az utczák kövezetén. Messze elhallatszott lépteik kopogása.

— Óriási léptekkel közeledik a nappal, — jegyzé meg Quintus s a cyprusi-utca sarkán megállott s kezét szoritott Clodianusszal s így szólott: «Utaink elválnak. Siessünk, hogy még napfölkelte előtt hazaérkezhessünk.»

— Délután találkozunk a fürdőben?

— Talán, ha idején felébredek.

— Kívánom, hogy Lykoris bora ne okozzon neked fejfájást.

— Ugyanezt kívánom viszont. Isten veled!

A cyprusi-utca hovatovább elhagyatottabb és előkelőbb lesz. Jobbról Titus meleg fürdői éles körvonalakkal válnak ki a gyöngé, rózsaszínű háttérből. Quintus sokszor látta ezt a hatalmas épületet s mindannyiszor megcsodálta. A rózsaszín keretben még gyönyörűbbnek tetszett neki. Az épület felett egy csapat galamb röpködött, egyszerre csak eltűnt.

— Balról repültek, — mondá egyik kísérőjének, — ha hinnék a madárjósok babonájában, attól kellene tartanom, hogy valami szerencsétlenség fog érni.

Alighogy e szavakat kiejtette, valaki villámgyorsan reá rohant, s feléje szúrt törével. Az utonálló véletlenül megcsúszott, mert meredékes volt az út, s a reggeli harmat még sikosabbá tette a kövezetet. A tör ezélt tévesztett, az ifjú nyaká-

nak volt szánva, s csak a vállát horzsolta, s a tóga redőzetében megakadt. Quintus jóformán azt sem tudta, hogy mi érte. Egy-két esépp vér szivárgott ki.

— Ne bántsátok! — mondá szolgálainak, a kik az ijedségből felocsúdva a merénylő után vetették magukat. — Jól ismerem azt a helyet, hol az ilyen tört fenni szokták. Ezentúl résen állok. Nem szabad egy árva szóval sem elárulni atyám előtt a történeteket. Nem akarom, hogy tiszteletreméltó atyám megtudja, s örök aggodásban éljen miattam.

A szolgák és kliensek fogadkoztak, hogy hallgatni fognak.

— A nyomorult erősen siet a bosszújával, — gondolta magában — tudtam, hogy arczátlan, de hogy ennyire vakmerő legyen: nem hittem volna.

A rabszolgák kioltották fáklyáikat és lámpásait. A nap fölkel, ragyogó sugarai előntötték az utcákat. Az óriási Isis-templom csillogott, mintha esupa merő aranyból lett volna. Az istennő szobrát akkor hordozták körül ünnepi körmenetben.

— Előre! — parancsolá Quintus — olyan fáradt vagyok, hogy majd leroskadok. Blephyrus, mégis jobb lett volna, ha a gyaloghíntét elhoztuk volna.

— Mondtam uram, s ha biztál volna szavaimban —

— Igaz! Nektek orvosoknak mindig igazatok van. Talán nem is ez az oka fáradtságomnak. Undor lepett meg, lelki csömör bánt...

Néhány percz múlva haza érkeztek. Az ostiarius (kapus) az ajtó előtt állott. Látszott az arczán, hogy türelmetlenül várta a gazdáját. Quintus éppen át akarta lépni a küszöböt, midőn valaki a nevéen szólította.

— Micsoda? Euterpe, te vagy? Isten hozott! Már Rómában?

— Tegnap éreztünk, s azóta mindenütt kereslek. Emlékszel még — folytatá suttogva, — hogy mit ígértél nekem Bajaaban?

— Hogy ne emlékezném? Quintus Claudius kész rajtad segíteni... Különbén!... Ki az a szürke hajú ember, a kivel ide jöttél?... Atyád vagy... férjed?

— Férjem fiatalabb, ... apám meghalt... Ez az öreg ember Thrax Barbatus, Glaukénak az atyja.

— És ki az a Glauké?

— Igaz, hiszen még nem is meséltem el neked... akkor Bajaaban, a dombon?... Mindenről megfeledkeztem a nagy fájdalomban. Glauké a mi Eurymachusunknak a menyasszonya...

— Azé a hős martiré, a kit Stephanus megkorbácsoltatott?...

— Azé. Te, uram megígérted, hogy ügyét fel fogod...

— Úgy van, ... úgy! Jer el hozzám ma délután.

— Késő volna már, Eurymachus halálos veszedelemben forog...

— Még mindig?

— Légy irgalmas irántunk, légy kegyes, Quintus. Hallgass meg, csak öt perczedet raboljuk el! Te vagy az egyetlen, a ki megmenthetsz minket!

— Jertek!

Quintus bevezette őket dolgozó-szobájába.

— Uram, — kezdé Euterpe — rövidre fogom a szót. Stephanus keresztre akarja szegeztetni Eurymachust. Egy szolga elárulta nekem. Valami ünnepély alatt kell ennek a kínzó-halálnak bekövetkeznie. Tegnapra nem volt kihirdetve semmi ünnepély. Még nem történhetett meg, esdve kérünk téged?...

— Légy nyugodt! Eurymachus egyelőre meg van mentve.

— Lehetetlenség!... Bilincsekben van...

— Csak volt, de midőn épen keresztre akarták szegezni, megszabadították őt.

— Igazán? Jól hallottam? — kiáltott fel Thrax Barbatus. — Erőszakkal vitték el? Akkor hát Glauké csakugyan megtartotta fogadalmát.

— Megszabadult, — ismétlé Euterpe és megzavarodva nézett Quintusra.

— Azt mondtam...

— Én belelátok a titkos szövedékbe — újrongott Thrax Barbatus. Azt mondta, hogy Ostiába megy. Mit kerestél volna a te férjed Ostiában? És Philippus, az én fiam, a ki alig egy hete jött vissza Rómába, miért is csatlakozott volna a te Diphilusodhoz?

E szavakat tördelve térdre borult Quintus előtt, átkulesolta lábát:

— Uram, egy meggyötört apai szívnek fájdalmas kitörését nem fordítod ellene fegyverül... ügy-e? Nem mondd meg senkinek, hogy akaratlanul is mely szavak hagyták el meggondolatlan könnyelműséggel ajkamat.

— Ne aggódjál, öreg! — viszonzá Quintus jóakarattal. Nem vagyok a rendőrség fülbesúgója. Barátotok igazi hős s a bátor embereket mindig szerettem.

— Köszönöm! — Köszönöm! A mit hallottam, épen úgy bámulattal töltött el engem, mint most titeket. Mindenkit megdermesztett a látvány. A hyrkanumi sas ragadja így el a nyájából

bárányt. Egy iszonyú erejű óriás csodadolgokat művelt a kardjával...

Thrax Barbatus e szavakra felugrott a földről. Bozontos szemöldökei alatt megvillant szeme; esontos arczán büszkeség, szeretet mosolya játszadozott:

— Philippus volt, az én fiam! — kiáltá reszkető hangon. Nem hiába küzdött éveken át a dákok ellen, nem hiába tűrt hideget és meleget. Norbanus seregében egy sem volt hozzá fogható ügyesség és erő dolgában. Versenyfutásban, ge-

fuldokolva. — Térj magadhoz! Ó, térj magadhoz! Légy erős ebben a rettenetes megpróbáltatásban. Él még Glauké, él Eurymachus, a ki úgy szeret téged, mintha a fiad volna!

Az aggastyán lassan magához tért. Felállott, majd térdre hullott s kezét imára kulcsolva mély-séges áhitattal imádkozott. Imádkozott, de egy hangját sem hallhatták a körülötte állók. Quintus az oszlophoz támaszkodván, megilletődve, némi borzalommal nézte az öreget, Euterpe arczát könyökéhez szorítva sirt... Az aggastyán kebe-

SAINT-PIERRE VÁROSA.

relyhajításban mindenkin túltett. Beszélj uram, beszélj!... Hirtelen elhallgattál, gondolkodóvá lett az arczod... Nem tudom, mi száll meg engem? Az Úr Jézus nevében! Fiam, Philippusom! Nem, nem, hiszen az nem lehet... Hússzal is felvinné a harczt! Egy árva szót, uram!... Megöl a hallgatásod!

— Szegény öreg! — mondá Quintus meghatottan. Mi haszna volna, ha áltatnálak. Fiad meghalt. Hü mellét védőül tárta az üldözők elé. Hősiesen halt meg.

Thrax Barbatus velőtrázó ordítással hanyatt vágódott a padlón. Euterpe zokogva borult reá és fejét átölelte.

— Thrax, drága barátom! — szólott hozzá

lében leírhatatlan vihar dühöngött. Hatalmas melle úgy zihált, úgy emelkedett, mint a tenger hulláma. Szemében emésztő tűz lobogott. Lassankint csillapult a vihar. Néma, kínos megadás tükröződött vissza arczáról.

Azután fölemelkedett.

— Bocsáss meg, uram! — mondá lassan, — hogy a fájdalom erőt vett rajtam. Most már van erőm, hogy meghallgassak mindent. Úgy mondtad, hogy hősként halt meg? Hogy Eurymachus megmenekült?

— Megmenekült... igen, egyelőre megmenekült, de mindent el fognak követni, hogy nyomába jöjjenek. Majd meglátjuk, hogy mit tehetünk érdekében. A véletlen úgy akarta, hogy

ügyeteket felfogjam. Elvállaltam a szerepet, végig akarom játszani is. Hagyjatok magamra! Pihennem kell, hogy pihent agygyal gondolkozni tudjak. Ma éjjel, a második vigilia idején, titkon ellátogatok hozzád.

— Mennybéli Atyám! Köszönöm neked! — kiáltott fel Thrax Barbatius szenvedélyes hévvel. Legyen áldott, ó, legyen áldott ez a nemeslelkű ifjú! Isten veled, uram! Soha, de soha sem fogom elfelejteni, hogy milyen irgalmas volt a szíved velünk, szegény ügyefogyottakkal szemben!

Igy szólott s kifelé indult a szobából. Euterpe nyomon követte őt. Quintus besietett hálókamrájába s lefeküdt. Nemsokára édes álm szállott szemére.

VIII.

A becsületesek szövetezése.

Claudia és Lucilia készülődtek Corneliához. Quintus már várakozott rájuk az előcsarnokban.

— Te nem jössz velünk? — kérde Claudia anyjától.

— Itthon maradok — felelé Octavia nyugodtan.

— Igazán kár — jegyzé meg Claudia. Ahhoz már hozzászoktunk, hogy atyám soha sem kísér el Cinnáékhoz — de hát téged mit bánt az, hogy a senatusban miről foly a vita. Különb is Cornelius Cinna rokonunk. Atyám és Cinna elvégre is csak véleményben különböznek egymástól . . .

— Jupiterre, gyermek, mit beszélsz? — kiáltott fel ijedten Octavia. — Ha atyád megtudná!

— Igazat beszélek, anyám. Vannak igen tiszteltreméltó emberek —

— Hallgass! Mióta támadnak ilyen ötleteid? Törődjél a zenével, a költőiddel, gondolj virágaidra, de államügyekkel ne foglalkozzál!

Claudia megzavarodva süté le szemét.

— Ne vedd annyira komolyan a dolgot, kedves anyám! — engesztelte Lucilia. — Csak eljárt a szája. Kérlek, jer velünk! Cornelius Cinnával hihetőleg nem is fogunk találkozni. Tudod, hogy milyen különös ember. Lelkem anyácskám, vedd fontolóra, hogy Corneliának ma születése napja van. Mit fog gondolni, ha jövődöbéli férjének az anyja sem akarja őt ezen a napon látni s nem akarja szívére ölelni.

— Nem lehet. Atyátok akarata mindig parancs volt nekem. Hidd el, kedves Luciliám, hogy elég engedmény tőle, ha *nektek*, legalább *nektek* megengedi, hogy Cornelius Cinna házának a küszöbét átlépjétek.

— Nagyon sajátságos és nagyon szomorú dolog ez. Ha Quintus nem volna a maga ura, talán a házasságba sem egyeznék bele.

— Meglehet — viszonzá Octavia. — E nemes lélek mindennél előbbre valónak tartja a közjót. Érthetetlen az az erős lélek, melylyel egyenes, meghatározott útján halad.

(Folytatása következik.)

Megjött az én kicsiny fecském.

Megjött az én kicsi fecském,
Hű párjával szép kettecskén . . .
Ott repked az eresz alatt,
Hol fészke állt, épen maradt.

Kis szíve annak úgy örül,
Vigan tekinti meg körül . . .
Nincs semmi híja, megvan az;
Jó karban érte a tavasz.

Csevegve száll onnan felém,
Közel, hogy majd elérhetém . . .
Szárnyával is felém legyint:
Nézd, itt vagyunk mi is megint!

Nagy messze földről érkezénk,
Tenger feküdt zúgón közénk . . .
Zord szél, hóval fedett tetőn
Állott élénk fenyegetőn.

De nem riaszta vissza már
Hó, szél, se zúgó tenger-ár . . .
Szálltunk magas kék égbe' fenn,
Hol nap sugárzik fényesen.

Ha rád viharzó tél borul,
Várjon csak lelked jámborul . . .
Kifűjva mérgét, elhal az,
És jön nyomába szép tavasz.

Ha útd itt lenn elszorul:
Ne térj te vissza botorul . . .
Magasba fel! A hit mutat
A csüggedőnek más utat!

Mi tudjuk ezt — lásd, így van az,
Egyszer csak eljön a tavasz . . .
Fákon kihajt a száraz ág,
És felleljük a szebb hazát!

Dömény József.

JÓZSEF ÁGOST FŐHERCZEG APRÓDJÁVAL A LOVASJÁTÉKON.

A MADÁR REGEVILÁGA.

A fecske a néphit szerint az Isten madara, szerencsét hoz arra a házra, a hol az eresz alatt fészket rak. Leég a ház, ha leverik a fecske-fészket, meghal a gyermek, ha a kis fecskét bántják. Méltán fenyegetnek bennünket őseink a fecske bántalmazásáért, mert valóban bűn lenne, ha leghasznosabb rovarirtó madarunkat üldöznök.

A régi kor ideális embere a fecskén kívül észreveszi a többi kis énekes áldásos működését is és hogy már gyermekével is megkedveltesse őket, regéket mond neki az éneklő madárról: Mikor a

Teremtő a madár tollas ruháját színezte, az apródalások egyenként jelentek meg előtte, csupán a tengelicz maradt el s csak akkor érkezett meg, midőn már a többi mind megkapta színét. Ekkor a Teremtő összegyűjté a maradék színeket s ezekkel mázolta be a tengeliczet. Így lett a tengelicz a legtarkább a madarak között.

Egy kis fülemile a halálra keresett Istenembert el akarta rejteni s az üldöző hadat bús dalával maga után csalogatta . . . A kis csalogányt jószágért azzal jutalmazta meg az Üdvözítő, hogy az ő dala legyen a legszebb és hogy még éjjel is tudjon énekelni; ezért van, hogy a fülemile nap-

estig és éjszaka szüntelenül énekel s hogy gyakran, ha alszik, még álmában is dalol. A pacsirta a nap gyermeke. Szárnyas dalnoka a szabad természetnek, a ki fölemelkedik a virágos rét öléből, a ringó kalásztenger hullámai közül s dalolva tör az ég felé, dalba önti imáját, szerelmét; dalban hoz hírt a közelgő tavaszról s dalában szebb jövőt ígér. Mikor a szegény Jézust halálra keresték a Gezemáne-kertben: a nagy ártatlanság láttára megindult a kis czinege szivecskéje s mindenáron meg akarta menteni Krisztust. Egyre így csipogott az üldözők előtt:

— Nincs erre, nincs erre, nincs erre!

Még az árulkodó Judás is csak hosszas bóklászás után vette észre e miatt, hogy merre van a Mester. Haragjában le akarta ütni az áruló a kis madárkát s lábáról lerántott papucsát dobta utána. A papucs nem tett kárt a jószívű czinegének, de dobás közben esoda módon olyan kicsiny nyé lett Judás czipője, hogy a madárka elkapta csőrével s alig tudta fölhúzni a lábaeskájára. Ettől fogva egyre dicsekszik a kis czinege, hogy van a lábán: kis czipő, kis czipő, kis czipő.

A nép fiai szerint az Üdvözítő sem feledkezett meg a madárkáról, a jószágát azzal jutalmazta meg, hogy ő legyen az ég madarai között a legfürgébb.

A vörösbegy a nép kiválasztott madara. A legenda szerint azért vörös a melle, mivel a keresztre feszített Megváltó vérenek omlását akarta megszüntetni s bevérrezte magát. Szent madár s a ki a fészket megrabolja, annak a villám szétzúzza a kezét.

Az ökörszem királyválasztáskor azzal kérkedett a többi madár előtt, hogy még a sasnál is gyorsabban és magasabbra tud repülni. A madarak állták a fogadást s a jelöltek megkezdték a versenyt. Csodák csodájára az ökörszem lett a győztes! A kis furfangos ugyanis a hatalmasan szárnyaló sas hátára ült s a mikor észrevette, hogy a magasra törő sast ereje elhagyja, hátáról fölemelkedett s hangos, dicsekvő énekszóval még a sasnál is magasabbra repült.

A mi pedig a madarak hasznosságát illeti, a tengelicz leginkább a káros rovarok közt keresi eledelét, a fülemile a bokrok körül élősködő hernyót, férget és rovarot pusztítja; a pacsirta tavasztól késő őszig mindig a rovarot irtja; a czinege, a vörösbegy és a kis ökörszem az erdős-bokor helyek rejtekét és a gyümölcsösöket tartja szemmel s éberem őrökdi, hogy nincs-e a közelben pillangó, hernyó vagy valamiféle rovar?

Kedves kis ingyen-munkás az erdő ezüst esengetyűje, a pintyőke, a lomberdők valódi ékessége, a kinek kedves ting-ting hangját oly szívesen hallgatjuk, kivált tavaszkor, a mikor a kis dalos minden lombot dallal üdvözöl. Az emberi kegyetlenség legkirívóbb példája, a mikor némely madárkedvelő a szegény pintyőkét nemcsak a szabadságától fosztja meg, hanem elrabolja tőle szemevilágát, azt, a mi legfőbb kincse a madárnak: a ragyogó kék eget és az aranyos napsugarat. A megvakított madár azután a világosság után való sóvárgásában sokat hallatja énekét és dala fájdalmasabb, mint a mikor még eget és napot látott.

A mezőgazdaságnak hasznos madara, erdeink fuvola-hangú énekes művésze, a rigó is. A néhány szem összelopogatott szőlőt, kicsipegetett körtét bőven kárpótolja az a pusztítás, a mit dallal ébresztett, dallal altatott fiókái kedvéért rovarban, féregben és csigában már kora tavasszal elkövet. Szóval nem fekete a lelke a rigónak, ép úgy, a mint nem pipaszellem a fák megfizethetetlen érvágó dajkája, a harkály, a mely a fán villámgyors kúszással keresi a rovar s kiszedi a bábót a petével egyetemben.

A mezei gazdálkodásnak jelképes madara a kakuk. Azt tartják felőle, hogy minél hamarabb megszólal, annál biztosabban elpusztul a vetésben és gyümölcsösben a kárttevő rovar s minél inkább késik a kakuk-szó, annál több kárt tesz a féreg. A kakuk az erdőre és gyümölcsfára káros rovarokat erősen pusztítja, azért nagyon hasznos madár, sőt annak is meg van a maga hasznossága, hogy tojásait más madár fészkebe tojja. Az erős kakuk-fiak már annyi hernyót és rovarot követelnek mostoha anyjuktól, hogy ez alig győzi a falánk madarat eléggé táplálni. Kedves csemegéje a kakuknak a szőrös és nagyon kártékony búcsujáró hernyó. A lengyel hitrege szerint életfönn-tartó istenük, Zyny, májusban kakukká változott, hogy kegyeltjeinek megjósolja, meddig fognak élni. A lengyelektől eredt tehát a néphit, hogy a kakuk tavaszkor megjósolja annak, a ki kérdi tőle, hogy meddig él. Ilyenkor boldog-boldog-talan kérdezetit tőle:

— Kakukoecska, hány esztendeig élek?

Ahányszor «kakuk»-ot kiált aztán a madár, annyi évet hisz el a babonás ember. A háládatlanabb az ugyan azt mondja, hogy ha a kérdésre tiznél több «kakuk»-kal felel a madár, akkor bolond, ha pedig egyáltalán nem ad feleletet, akkor — úgy mondják — bűvös ágon ül.

MAGYAR FŐURI NŐ ÉS SOLYMÁSZ A XV. SZÁZADBÓL.

Bármennyire szerettek is inceselkedni a régiek a kakukkal, nem ritkán a rossz szellemmel is összeköttetésbe hozták, sőt magával az ördöggel léptették szövetségre. Micsoda azonban a kakuk rossz híre a bagoly, különösen a kuvik rossz hírehez képest? Rémes hangja és ijesztő tekintete okozza ezt, üldözik is a bagolylyal együtt kérelhetetlenül és sok helyütt még ma is akadnak olyan lelketlen emberek, a kik elfogják és kiszögezik szegényt a kapura, mert azt hiszik, hogy a kiszögezett bagoly a jószágtól távol tartja a boszorkányt. A bagoly nem ad okot reá, hogy úton-útfélen üldözzék. Legkedvesebb eledele a patkány s az egér; nagy szeretettel fogdossa össze az éjjeli lepkét és bogarat s különösen fészkelés idején nagyon sokat vadászik. Egy fészekben, a melyben két fiatal bagoly tanyázik, néha egész szakajtóra való egeret találhat az ember, a mit az öregek fiaiknak összefogdostak. Brehm szerint oly szent madárnak kellene tartanunk a baglyot, a milyennek az egyiptomiak az ibiszt tartották.

Régi hagyomány szerint a tatár Dsingszkan vesztett esata után romok közé menekült az üldöző ellenség elől. A rom tetején fátyolos bagoly ült. Mikor az üldözők meglátták a rémes madarat, tovább mentek, mert nem gondolták, hogy

bagoly-tanyán ember lappangjon. A tatárok ezóta nagy tiszteletben tartják Dsingszkan megmentőjét, a fátyolos baglyot.

Boldogulásunk ellen való véték lenne meg nem szivlelni az intó szót, a mely arra kér, hogy védjük és oltalmazzuk szövetségeseinket, a madarakat. Beszéljünk szeretettel a madarak ideális életéről, arról, hogy segítségük nélkül nem terem meg a gyümölcs s nem reng kalász a rónán. A szülői jó tanácsesal öntsük szívükbe a madarak kedvelését, értessük meg velük a madárdalt és ne engedjük a nép lelkét a félelmetes babonák súlya alatt még tovább is sinylődni.

Krenedits Ferencz.

A SZINÉSZ ALKOTÁSA.

Igazi nagy színész ily játékbeli lelemény nélkül nem létezik. Nálunk még a legkitűnőbb színészek is a szavalatban látják a drámai alakítás súlypontját. Még Jászai Marinál is szórványos a mimikai lelemény. Az ő művészetének is a szavalat és plasztika, nem a mimika az alapja. Legjobban megvált ez, midőn egy olasz művész, Aliprandi asszony játszta Gertrudot. Oda hajolt Ottóhoz stb. Ő az a nő volt, a ki Bánk szerint kétértelműleg beszél. A mi Gertrudisaink azonban tisztán a királyiból, a szépből indulnak ki, mint általában a hang kultuszának színészei. A weimari iskola is (Goethe alatt) a szoborszerű szépség, mozdulatlanosság jegyében állott. Hanem Elektrában Jászai M. is mimikai alapon áll, azért oly nagy benne.

A mozgásban ad egész jellemet a színész. Mert mikor nem ő beszél is, látni kell, milyen a jellem. Ezért hallgatni nem könnyű a színpadon. Legtöbb színész, ha nem beszél, megszünt létezni.

A szavalat a színészi előadás másik fő közege. A szavalat tiszta hangzatos beszéd, nem több zeneiséggel, mint a mennyi az indulatok kifejezése által jó létre a hanghordozásban. Az érzelmet a magánhangzók hordván, ezeket kell tisztán kimondani. Ezáltal a mássalhangzók is maguktól önkénytelenül is érthetőbbekké válnak. A szavalás főczélja, hogy a kimondott szó a színház minden helyén egyformán érthető legyen.

Az előadás legfőbb irányelvei:
A fokozatok és átmenetek megtartása.
Egyénítés.
Természetesség.
Hatásosság.

A fokozatok az indulatok helyes beosztására vonatkoznak úgy azért, hogy meg legyen az emelkedés, mint azért is, hogy a színész mindenütt kellő hangerővel győzze szerepét.

Az átmenetek az indulatváltozások természetes folyamatára vonatkoznak. Ha Lear Cordeliától üdvözlő szavakat vár s ezek helyett semmit sem kap, ez arezán és egész lényében nagy változást idéz elő, mely nem egyszerre megy végbe. Vagy hogyan határozza el magát valaki olyasmire, a mit még az imént nem akart, hogyan tér magához ajultából, viszont hogyan hal el stb. mindez csak átmenetekkel képzelhető. Az átmenetek főszközlője a mimika.

Az egyénítés úgy az egész jellemre vonatkozik, hogy az minden mástól elüssön, mint a részletekre. Minden szóra áll az egyénítés. «Szeretlek», e szót százfélékép lehet mondani, még úgy is, hogy sértő lehet. A szellemes és képzelmes hangsúly teszi a beszédet egyénivé. De ehhez az kell, hogy a színész az életben is legyen olyan valaki, a ki tud valamely eszmét hangsúlyozni. Az egyénítés fajtája a színezés. A nagy művészek ebben különböznek a mesteremberektől. Ez egy-egy hangsúlyban, mozdulatban áll, a mivel más nem szokott élni. Ki felejt el azt a grazióz gúnyos gyűgyögést, a hogy Rossi mint Hamlet a flótát kérte (De ha kérlek!) Nuance a finom színezés, mely olyat emel ki, a mire más nem gondolt azelőtt.

A természetesség a színpadon a teljes csalódást jelenti. Nemcsak a vígjáték prózája, hanem a tragédia pathosa is legyen természetes. Ha ez nem sikerül a színésznek, oldja föl a verset prózába és ha megtalálta a hangsúlyt, állítsa vissza a verses sort. De megtalálhatni ezt úgyis, ha valami modern helyzetben (pl. szivarozva, vagy hanyagabb, kényelmesebb helyzetben) próbáljuk az illető pasust szavalni.

A hatásosság elkerülhetetlenül szükséges. Lehet valami jól egyénített, következetes, természetes, de nem hatásos. A nélkül tehát, hogy ama kelleket a hatásosnak feláldoznók, hatásra kell törekednünk. Tűz és bensőség kell a színésznek. Egy-egy beszédet vagy felkiáltást mondjon oly benső meggyőződéssel, mintha ettől függne egész élete. A hatásosság a gyorsaságban, fürgeségben

is van. Oly jelenetek, mint III. Richard álma, vagy midőn Julia az álomított megissza, nem folyhatnak lanyhán. Nem mondjuk, hogy a színész mindig beszéljen, de mindig tegyen valamit.
Rakodczay Pál.

TORNA-JÁTÉK.

A magyar főurak nagy lovas-játékot rendeztek a múlt hét három utolsó napján a «Klotild szereztház» javára.

Ez ünnepeknek a jótékony ezélon kívül is kiváló jelentőségük van, a melyért elismerés illeti a rendezőseget.

Ez pedig az, hogy a lovag-játékkal és lovas-tornával a mi lagymatag és közönyös társadalmunk emlékezetében felrészítették a daliás idöket.

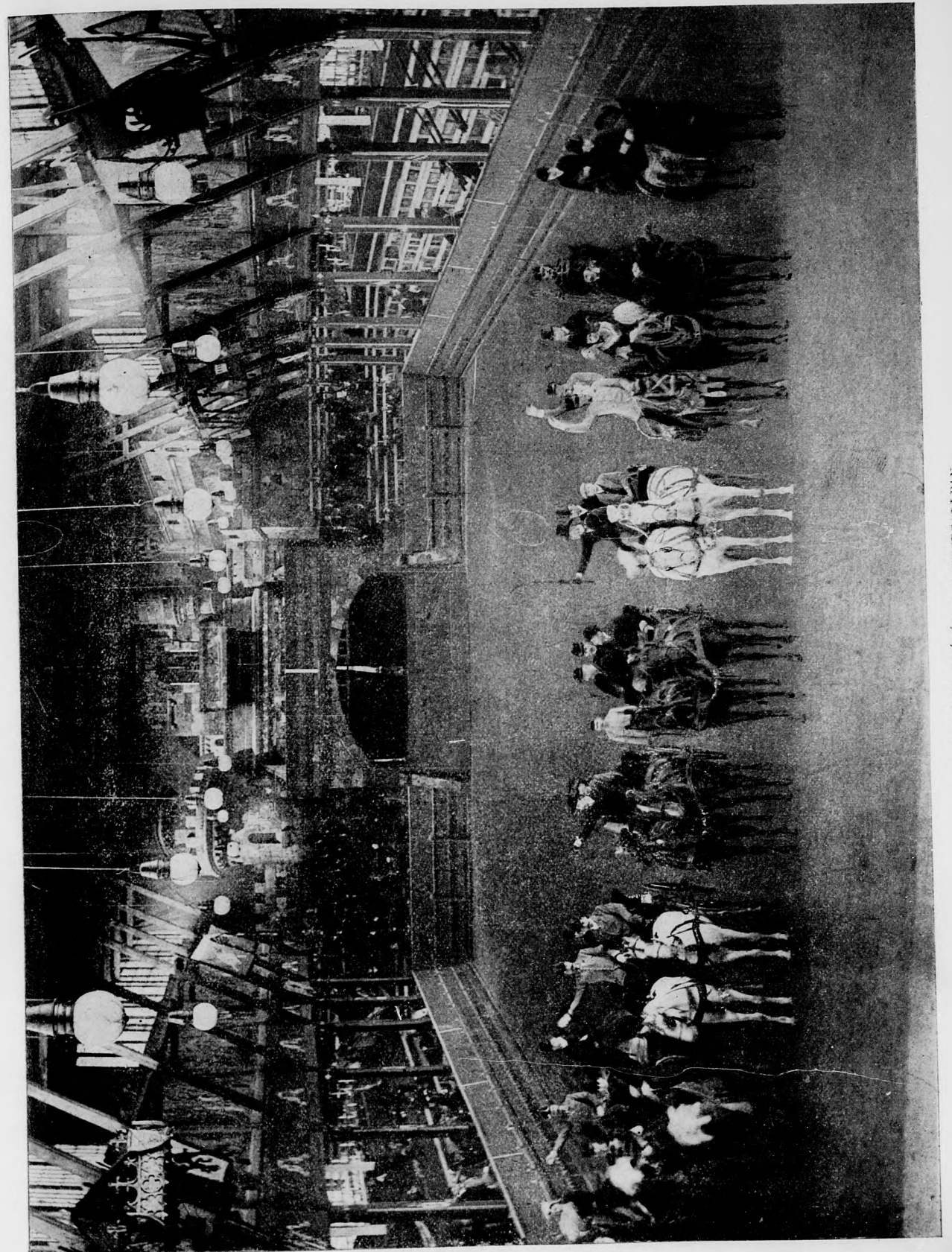
Jól esett látnunk a nemzeti nagyságunk idejéből való képet. A színes köntösöket, a sudár kopjákat, súlyos buzogányokat, törökrettegte csatapallosokat, a kelevézeket, melyeket játszva forgattak hajdanában a hadi életben megedzett eleink. Amde legjobban esett látnunk azt, hogy a királyi ház sarjai: *Ottó, József Ágost, Ferdinánd Károly* főherczegek, *Erzsébet, Henriette és Augustia* főherczegnök is együtt munkálkodtak zászlós urainkkal a magyar történelmi múlt e felélevenítésén.

A Tattersal nagy csarnokában óriási közönség gyűlt egybe, hogy e káprázatosan szép játékot megnézze. Soraikban ott volt királyunk, Klotild főherczegasszony, József főherczeg s mindannyian szívünket vidító gyönyörködéssel nézték a daliás idök vitézi játékeit.

A terem falait a művészetek felújításának korából való izléssel festett csataképek borították s a képek közén a torna-játékban szereplők ezimeres paizsai és családi lobogói ékeskedtek.

A terem kapuzata hű utánzata volt Vajda-Hunyad felvonó-hídjának s a mikor bolthajtásai alól a porondra sereglett a színes, tarka középkori sereg, mintha Mátyás dicsőséges korának egy darabja kelt volna új életre előttünk. Elöl a kürtös hírnökök csapatja lépdelt, utánuk négyes sokban a gyalogos lándzsahordók, pánczélos, kelevézes huszárok füzánkoló hadi méneken, a melyek negédesen lépegetve, büszke főhordással ügettek be a porondra. Azután jött a fejedelmi pompájú menet. Kócsagos, kaczagányos leventék, ringó-lengő termetű bájos úrasszonyok fényes serege remek szép paripákon, aranytól himes takarókkal, skófiomos zsabrákokkal. Hattyú fehér hatfogatú aranyozott hintók, apródok tarka serege.

Köztük a torna- király arannyal varrottas fehér selyem fejedelmi köntösben, nyusztprémes mentében, vállra omló szöke hajfürtökkel, fején félrevágott magyaros kucsma, a melynek drágaköves boglárja a szívárvány színében tündöklök, róla fehéren leng a kócsag-toll.

A LOVASJÁTÉK PRÓBÁJA A TATTERSALLEBAN.

Maga ez az életre kelt Mátyás király.

A ragyogó képek káprázatos sorozatában is, a melyben valósággal elbódult a nézők lelke, még ebben a bűbajos összevisszaságban is örökre fellelhetetlen a délzeg lovagkor kedvelt mulatságának: a lándzsatorésnek képe.

Felvonul az udvar. Megharsan a kürtjel és sorra berobognak a daliák, a kik a dicsőség pálmájáért lovagi mérkőzésben mérik majd össze kopjájukat a lovagias ellenféllel. Családi színeiket viszik a hősi mérkőzésbe.

A bírák megvizsgálják a küzdelembe szállók ezimereit. Mindannyi ép, nem érte csorba, szenny az ősi paizsot, megvizsgálják a fegyvereket, ne legyen egyiknek előnye a másik dalia fölött. Rendben van minden. Kezdődjek a torna. A párokat fölvezetik a küzdő sorompóhoz. Minden tekintet várakozással tapad a pánczélos hősökre. Főlrriad a kürtjel. A por magasra kavargó a lovak patái alatt, horkantva száguldanak a ménék. A leventék előreszegzett kopjájkkal összeesapnak s a következő perczen pánczél-vérten roppan meg a kopják sudara. A győző s a legyőzött harag nélkül méltóságosan vonulnak félre, helyt adva az utánuk jövőeknek.

Aztán a pálma osztás, a pályabér, a melyről gyermekkoruk óta remélve álmódott annak a szép, elmúlt kornak minden férfi sarja. Oh, mily szép volt ez a kép, a lelkünk újjongott örömeiben. Szépek voltak, csodaszépek ezek a játékos esték, a daliás idők e feltámasztása.

A CZETVADÁSZOK.

Irta Verne Gyula. Fordította Zigány Árpád. 8

Másnap kora reggel egy spanyol jött oda csónakon és a kapitánynyal óhajtott beszélni. Arra kérte, hogy hadd vihesse el a bálnának azokat a részeit, a melyekből már nem olvasztják ki a zsírt, mert nem érdemes velük vesződni.

Bourcart kapitány megengedte s a spanyol elégedetten távozott, de lementében a hajóról megállt a bálnán és így szólt:

— Ez a legnagyobb bálna, a melyet három hónap óta a Margit-öbölben elejtettek.

— Jól ütött ki az idej vadászat? — kérdezte Bourcart kapitány.

— Bizony nem mondhatnám, — felelte a spanyol: — összesen alig tizennyolcz-husz bálnát elejtettek el.

A következő két napon kiolvasztották a bálna zsírt: százhuszonöt hordóval lett, tehát még többet adott, mint a legelső.

A *Saint-Enoch* egész június 17-ikéig a Margit-öbölben maradt, hogy megtölthesse minden hordóját, s ez idő alatt a legénység csakugyan el is ejtett néhány bálnát, köztük két elég nagy himet is.

Az öbölben volt néhány amerikai hajó is, a melyek szintén bálnákra vadásztak. Ezek egyikének, az *Irwingnek* parancsnoka megbarátkozott Bourcart kapitánynyal és meg is látogatta a hajón.

Beszélgés közben egyszer megkérdezte Bourcart kapitánytól, hogy hova szándékozik a Margit-öbölből, ha teljes lesz a rakománya.

— Visszamegyek Havrebe, — felelte Bourcart kapitány: — ott eladom a halzsírt, s aztán megint elindulok az új vadászatra.

— Nagy időpazarlás, — mondta az amerikai kapitány. — A halzsírt eladhatná közelebb is, nem kellene itt hagynia a Csöndes-tengert, megtennie a nagy utat egész Dél-Amerika körül, s az Atlanti-óceánon föl Havreig. Ellenkezőleg, mindjárt megkezdhetné a bálna-vadászatot a Kuruliszigetek körül és az Okhocki-tengerben, még pedig éppen a legkedvezőbb évszakban.

— Igen ám, — tünődött Bourcart kapitány: — de hol adjam el a rakományomat?

— Hol? . . . Hát Vancouverben!

— Vancouverben?

— Úgy van . . . Vancouver-sziget kikötőjében, Victóriában. Ott most nagyon keresik a halzsírt, s jó áron adhatná el egész rakományát.

— Beesületesre, ez jó gondolat! — kiáltott föl Bourcart kapitány: — s köszönöm önnek, uram, hogy megpendítette.

A Vancouver-sziget az amerikai vizekben fekszik, egy magasságban az angol Kolumbiával, tehát körülbelül huszonöt foknyira éjszak felé a Margit-öböltől. Jó széllel a *Saint-Enoch* két hét alatt oda érhet.

Az amerikai kapitány gondolata tehát igen jó gondolata volt; ha sikerül, a *Saint-Enoch* egy esztendőben kétszer vadászhatik, a mi ritka szerencse. Valószínűleg a *Repton* is oda igyekszik, az az udvariatlan angol hajó, a mely kevéssel a *Saint-Enoch* után érkezett a Margit-öbölbe, de sem a francia, sem az amerikai hajókkal nem érintkezett. De ezek sem igen törődtek ám vele.

Bourcart kapitány tehát elhatározta, hogy Vancouverbe megy, és június 17-ikére tűzte ki az indulás napját. A *Saint-Enochnak* tizenhét-száz hordó halzsírja és körülbelül ötezer kilogramm halcsontja volt. Ezt eladja Vancouverben s aztán rögtön neki indul a Csöndes-tenger éjszakeleti vizeinek s tovább folytatja a vadászatot.

Az indulást megelőző napon különös dolog történt, Heurtaux, a második kapitány és Coquebert hadnagy kiveztek a partra csónakjaikkal, hogy a tegnapi levágott fát a hajóra szállítsák. Éppen partra szálltak, midőn egyikük hangosan fölkiáltott:

— Bálna! . . . bálna! . . .

Valóban az volt: egy hatalmas anya-bálna uszált kölykével játszadozva, körülbelül félmérföldnyire tőlük. De nem vehették üldözőbe, mert nem voltak fölkészülve a vadászatra, s ezért sóvárogva, szinte keseregve nézték a biztos prédát, mely lassan úszott befelé az öbölbe.

Egyszerre csak a dombos parthajlás mögül két csónak bukkant elő: a *Repton* csónakjai voltak, melyek a bálna üldözésére indultak.

A két csónak gyorsan közeledett; az egyik jóval megelőzte a másikat, mert valószínűleg előbb

indult el, s már a lobogót is fölhúzta a csónok farán, jelezvén, hogy támadásra készül. A *Repton* maga vagy három mérföldnyire czirkált tőle.

Heurtaux, Coquebert és a matrózok is mind föl-siettek egy közeli dombra, a honnan jól láthatták a vadászatot. Félhárom lehetett, mikor az első csónak szigonyosa megcsóválta fegyverét a feje fölött és ráhajította a bálnára.

Az állat nem vette észre a közeledőket és gondatlanul játszott kölykével. Szerencsétlenségre éppen akkor, mikor a szigony süvöltve szelte át a levegőt, a kis kölyök elébe került, s a fegyver nem anyját érte, hanem őt, még pedig éppen az ajkán.

A seb halálos volt; a kis bálna néhány kinos vonaglás után fölfordult és mozdulatlanul úszott a vizen. Az anya-bálna irtózatossá dühbe jött; roppant farkával egész hegyeket paskolt a vízben s mint a villám rohant rá a csónakra. Hiába eveztek az angolok visszafelé — nem volt menekvés! Hiába hajigálták a bálnát lándzsákkal, szigonyokkal: a neki vadült állatot mi sem tartóztathatta föl . . .

A második csónak még vagy háromszáz ölnyire volt és nem segíthetett veszélyben forgó társain . . .

A bálna egyetlen farkesapásával száz darabra törte a csónakot, mely rögtön elmerült a bent ülőkkel együtt . . . Talán mind elvesztek, mert lehetetlen, hogy a roppant ütés el ne kábitotta volna őket!

— A csónakba! . . . a csónakba! — kiáltott föl Heurtaux kapitány és rohant a csónakok felé.

Mind lélekszakadva követték. Emberélet megmentéséről lévén szó, senki sem habozott, bár a kárvalottak a *Repton* hajóról valók voltak.

A kilenc emberből, a kik a szétzúzott csónakban ültek, csak hét bukkott föl a víz színére: kettő

lent maradt . . . azok már elvesztek! A bálna e közben vissza úszott kis fiához, melyet a tengeráramlat már vitt kifelé az öbölből, s vele együtt eltűnt, lebukott a víz alá . . .

Heurtaux és Coquebert épp akkor értek oda a szerencsétlenség színhelyére, mikor a másik angol csónak. Segíteni akartak neki a mentés munkájában, de a *Repton* második kapitánya durván, megvetően rájuk rivallt:

— Menjete a dolgokra! . . . Semmi szükségünk rátok!

A francziák meghökkenve néztek össze, és szótlanul fordultak vissza. Mikor este fával megrakodva visszatértek a *Saint-Enoch* földézetére s elbeszélték, hogy jártak, Bourcart kapitány megdicséerte őket, hogy segítségére mentek a veszedelemben forgó angoloknak. Majd így folytatta:

— Tudtuk, hogy angolok . . . de, hogy ennyire angolok és dölyfösek, azt még sem hittem volna!

VI.

Vancouver.

Vancouver-sziget Éjszak-Amerika nyugati partjával szemben fekszik s politikailag az angol Kolumbiához tartozik; hossza ötszáz, szélessége százharmincz kilométer s valamivel

több, mint száz év óta angol birtok. Fővárosa Victoria, a mely rohamosan emelkedett, mióta a Fraser folyó medrében dús aranyereket találtak s a kezdetben jelentéktelen kikötő, később egész BritKolumbia fővárosa lett. Történetünk idejében (1863) azonban még korántsem volt oly fontos kereskedelmi piac, mint a minő ma, noha Bourcart kapitánynak már akkor sem kellett aggódnia, hogy nem tudja eladni rakományát.

A *Saint-Enoch* baj nélkül tette meg az utat, mely azonban tizenhat napig, tehát két nappal tovább tartott, mint Bourcart kapitány számi-

— EZ A LEGNAGYOBB BÁLNA . . .

totta. Victoria kikötőjében csak két hétig szándékozott mulatni, remélvén, hogy ennyi idő alatt eladhatja a rakományt és megtisztíthatja, rendbe hozhatja hajóját is.

Az *Irwing* kapitánya igazat beszélt, mikor azt mondta, hogy a halzsírnak jó ára van Victoriában. William Hope, a legnagyobb kereskedők egyike két kézzel kapott Bourcart kapitány ajánlatán s oly drágán vette meg a *Saint-Enoch* rakományát, a mennyit Európában sohasem adtak volna érte.

Bourcart kapitány elégedetten ment vissza hajójára és kezét dörzsölve mondta helyettesének:

— Nos, Heurtaux, megkötöttem az alkut! Most már csak a hordókat kell kirakni.

— Hát a halsont?

— Eladtam azt is. Holnap mindjárt hozzáfoghatunk a munkához.

A tizenhétszáz hordó partraszállítása jó egy hétig eltartott s ez alatt az idő alatt Cabidoulin János Máriának volt legtöbb dolga. Minden egyes hordót gondosan megvizsgált, fenekét is, tetejét is megkopogtatta, hogy tele van-e, nehogy aztán a vevő előálljon, hogy ebből vagy amabból a hordóból hiányzik. Mikor ezzel elkészült, még súlyosabb munka várt rá: egyenként kellett megvizsgálnia és kijavítania azokat az üres hordókat, melyeket Bourcart kapitány az új czetvadászatra vásárolt.

A kádár tehát nyakig úszott a munkában s az egész idő alatt nem igen volt kedve beszélgetni. Annál többet és vigabban beszélgettek a tisztiek, a kiknek kétszeres öröme volt, mert jó áron eladták az egész terhet s megint azonnal folytathatták a vadászatot.

— Ön igazán szerencsés ember, kapitány! — mondta egy este Filhiol orvos a parancsnoknak.

— Ez még semmi! — felelte Bourcart kapitány. — Hanem ha beválik az, a mit tervezek...

— S mi lenne az?

— Hogy két hónap múlva, ha ez a második kirándulás is oly jól sikerül, mint az első, ismét itt leszünk Victoriában s eladjuk az Okhoczi-tengerben elejtett bálnák zsirját!

— Adja Isten! — felelte Heurtaux kapitány s erre mindnyájan koczintottak.

Filhiol orvos, mivel egész nap semmi dolga sem volt, kijárt a városba sétálgatni, sőt gyakran megszire elballagott a városon kívül is. A part mentén többször találkozott benszülött indusokkal, de a vörösbőrűek nem igen tetszettek neki. Az odavaló fajta valóban nem is a szebbek közül való; jobbara zömök, elhízott férfiak, az arcuk szabálytalan, a fejük idomtalan és igen nagy, a szemük apró, a szájuk nagy, tompa orruk czimpáiban pedig érzgyűrűket vagy fadarabkákat viselnek.

(Folytatása következik.)

Az elhagyott oltárnak is lehet Mártirja. Oh Danton, magasztosabb: Kegyelettel megóvni a romot, Mint üdvözölni a felkelt hatalmat. *Madách.*

A martiniquei szerencsétlenség.

Képünkhez.

Pompeji, Herculaneum és Stabia szomorú sorsára jutott a Kis-Antillák szigetcsoportjának egyik szigete: Martinique. A Peleé tűzhányó néhány óra alatt elpusztította a város lakosait: 40,000 embert. A Peleé 1350 m. magas vulkán, melynek utolsó kitörését 1851-ben figyelték meg. A vulkánról tudták, hogy nem aludt ki, mert a sziget melegforrásai még folyton működtek.

Az előjelekből senki sem gondolta volna, hogy ilyen borzasztó szerencsétlenség lesz a következője. — Cholnoky Jenő következőképpen magyarázza a kitörést:

A hegy belsejében keletkezett nagy feszítő erő ugyanis a rég eltömődött kráteren keresztül nem találva szelepre, robbanással dobja le a hegy tetejét, a melynek hamuból, megkeményedett lávából levő anyaga a levegőben porrá zúzódik s valósággal rázuhan a környékre. Természetes, hogy menekülni előle lehetetlen. Az ilyen tűnemény sokkal veszélyesebb, mint a lávaömlés, a mely a vulkáni kitöréseknek utolsó tűneménye szokott lenni, miután a láva elég lassan ömlik, hogy menekülni lehet előle. A lávaömlés kezdetével rendszeren el is esendeseedik a földrengés: a belső feszültségek a sokszor iszonyú tömegű láva kibugygyanásával megszűnnek.

Nagyon valószínűnek látszik annak a martinique-szigeti kertésznek elbeszélése, a ki mint mondja, a Peleé kitörésének pillanatában azt érezte, hogy «légáramlás ragadja a hegy felé». A robbanás ugyanis függőleges irányban lökte ki a porrá és kötormelékke zúzott anyagokat, tehát felfelé irányuló légáramlást is okozott, a melynek megfelelően a Föld felszínén a robbanás helye felé tartó heves légáramlásnak kellett keletkeznie.

E szerencsétlenség a Martinique-szigeten kívül a többi szigetet is veszélyezteti s félő, hogy a többi szomszédos gyarmat is hasonló szomorú sorsra jut.

KÉT DIÁK LEVELEZÉSE.

Május 21.

Kedves Aladárom,

a szanatórium nem segít már, a világnak semmiféle pártfogása sem adja vissza szegényt az életnek. Irtózatot pusztítást vitt véghez néhány nap alatt rajta a halálos kór. Minden erőmet össze kell szednem, ha hozzá megyek, hogy arcom, szavam el ne árulja a megdöbbenést. Szeretnék zokogva borulni az ágy fájára, melynek fehér vánkósán a váz-arcú ifjú mosolyog, mihelyt engem megpillant.

Halkan, fáradtan kérdezi:

— Nem lesz késő szeptemberben, úgy-e?

FŐIRI SOLYMÁSZ A XV. SZÁZADBÓL.

Ezen tételődik napok óta. Úgy mondja, nincs semmi baja, csak egy kicsit gyöngé. A falu majd meggyógyítja. Friss széna illat, kecske tej és áldott meleg napsugár! Ez a három kell neki, ez a három és az élet. Ó, az élet olyan ígézően szép, olyan kimondhatatlanul kívánatos.

Nekem aztán el kell fojtanom a könyemet, föl kell vennem a beszéd fonatát ott, a hol a haladkló elhagyta s beszélnem kell arról, hogy az érettségi vizsgálat tulajdonképpen gyermekjáték. Olyan, mint valami könnyű operáció, melytől hetekig-hónapokig irtóznak, kiráz a hideg, ha csak gondolunk is reá s mikor aztán túlesünk rajta, akkor látjuk, hogy kár volt a sok izgalom, a sok félelem.

Ebből láthatod, barátom, hogy úgy beszél az érettségiről, mintha érettségi-viselt ember volnék. Az igaz, hogy a magyar írásbelin már túl vagyok. Gazsi nem győzi dicsérni a témák nagyszerűségét, főleg a történelmi volt felséges, mert a mi öregünk ugyanerről a tárgyról sokat és okosan beszélt. Gazsi úgy tudta, mint valami tátos. Mindössze a *kevésbé* szóval gyűlt meg a baja. Egy őrzetlen pillanatban egy szeletke papír repült a padomra. A szeletke papíron a következő röpke szavak:

«Kevésbé vagy kevésbé? Sürgős választ ededve várja G.»

A választ természetesen sürgősen megkapta s a mint utólag elmesélte, 1/2 12-kor már a «Fehér bárány» udvari szobájában a habzó sör és fatányéros mellett igyekezett minden magyar írásbeli dolgozatról elterjedt rém-meséket megczafolni sajátkezü, közvetlen tapasztalata alapján. A pulykatojás-képű Ferslóg (ez természetesen csihés-név) nagy áhitattal hallgatta, de nem volt hajlandó Gazsinak, e Hány Jánosnak, minden szavát elhinni.

De tulajdonképpen nem erről akartam neked írni.

Mult szombaton volt Bagossal, a mi öregünkkel az utolsó óránk. Nyolcz esztendeje tanít minket az öreg. Két esztendeig földrajzot tanított, hat esztendeig történelmet. De nem a kicsiny tudás az, a mit neki köszönhetünk, hanem valami ennél sokkal fontosabb, sokkal nagyobb dolog: ő minket *emberekké* nevelt.

Igen jól emlékszem egyes apró jelenetekre, egy-két tréfás vagy komoly szavára, egy-egy soha el nem felejthető cselekedetere, melyek reám is, de talán mindnyájunkra maradandó hatással voltak. Az ő erős, törhetetlen magyar lelke bele volt oltva szavaiba, lobogott és lobog jóságos szemeiben, visszatükröződik tetteiből.

Neked talán túlzottaknak tetszenek ezek a meleg, áradozó szavak, de én nem bánom. Én így érzem s így írom le neked.

Az utolsó óránk volt. Előre megbeszéltük, hogy mindnyájan ünnepi ruhába öltözünk. A tanári asztalt teleraktuk kerti és mezei virággal. (A mezei virágokat nagyon szereti.) Ajándékot nem vettünk neki.

Ő, a ki megnyitotta tárcáját a szegény diák előtt, — soha sem szerette semmiféle formában az ajándékot.

Néma, templomi esendben fogadtuk. Mindig csend volt az osztályban, ha őt vártuk.

Aztán állva maradtunk akkor is, mikor intett, hogy leülhetünk. Én kimentem az osztály elé, szemben a kathedrával megállottam — és beszéltem és a torkom elakadt — és a szememből hullott a köny — de én beszéltem tovább, mint a gyermek beszél az apjával, a kit olyan nagyon

szerep s egyszer kitör belőle ez a rejtett, szavakba soha sem foglalt szeretet.

Mikor aztán elhallgattam, az öreg azt mondta:

— Üljetek le, fiaim! — és levette a szemüvegét s megtörülte előbb a szemét, azután a szemüvegét, aztán sokáig hallgatott. Végig nézett rajtunk. A szemét visszafordította reám — azután megszólalt.

És kezdődött a legszebb magyarázat, mely valaha valamely iskola falai között elhangzott. Nem tanár beszélt a tanítványaihoz, hanem apa a gyermekeihez, erős magyar szív a gyenge magyar szívekhez, agg bölcseség az erőtelen tudáshoz, kristálytisza szeretet, mely melegített és fénylített.

Úgy szeretném neked elmondani, de most nem tudom. Majd máskor, mikor az emlék meghiggad s mikor te is nyugodtabb lélekkel hallgathatod. Mert most bizonyára fő a fejed. Hogy én elküldjem az én fejemet? Hidd el, nem vennéd semmi hasznát. Minden fejnek megvan a maga külön masinája, — a gépészek mi vagyunk, a masina fortélyait csak mi ismerjük, aztán korán hozzá kell ahhoz a gondolathoz szoknunk, hogy a magunk fejével, akár kicsi, akár nagy, akár formás, akár formátlan: elégedjünk meg s ne higgyük, hogy különb a másénál s ne essünk kétségbe, hogy gyarlóbb a másénál.

Le kell tennem a tollat. Most jött a haldokló apja. Hivat engem a beteg! Kinos sejtelem száll meg. Isten veled, Aladár, . . . jövő levelemben megírok mindent.

Ölel

Imréd.

A tiszta lelkiismeret mennyei érzés, mely boldog napokban kimondhatatlan báj von minden körül, viszontagságokban pedig, ha sötétre borul az idő s létünk minden kellemi s híveknek vélt jóakaróink sora utolsóig elpártol, oly édes meleget önt lelkünkbe, mely az élet minden esetei ellen férfiu önérzéssel és elszánással vértéz fel minket. Nélküle a királység ridég pusztaság, vele még a kintpad s a vesztőhely sem ijesztő s elsőtől utolsóig mindenkinek e világ roppant felszínén sajátja lehet, ki becsületesen teljesíti kötelességét.

Széchenyi.

Nosza rajta! Ki nem fél semmitől sem, nem kevésbbé hatalmas annál, kitől félnek mindnyájan.

Schüller.

Többet ér a jó vesztéségből részt venni, mint a rossz diadalban.

Jókai.

Nem azért uralkodnak rajtunk érzelmeink, mert gyengék, hanem mert gyávák vagyunk. Rousseau

AZ ISKOLA VILÁGÁBÓL.

A losonczy áll. főgimnázium ifjúsága 1902. évi május hó 11-ikén az intézet nagytermében a Madách-szobor javára hangversenyt rendezett változatos műsorral. A hangverseny szépen sikerült s a szoboralapnak is bőven jutott.

Pályázat. A Magyar Turista-Egyesület Budapesti Osztálya középiskolai tanulók részére pályázatot hirdet. Kívánatik: valamely középiskolai tanuló által az 1902. év nyarán tett legalább három napra terjedő hazai turista-útnak vagy kirándulásnak leírása. Az útleírásban a főszűly nem az útvonal leírására, hanem az útközben nyert benyomások s a szerzett tapasztalatok előadására helyezendő. A legjobb mű három, a második két 10 koronás arannyal jutalmazatik. Pályázhat bármely hazai középiskolának V—VIII. oszt. tanulója. **Pályázati határidő 1902. november 1.** A pályamunkák névtelenül, de a szerző nevét és lakcímét tartalmazó jelígs levéllel együtt, a Magyar Turista-Egyesület Budapesti Osztálya címére (Budapest, IV., Aranykő-utca 6. sz.) küldendők be. A jelígs levél borítékán és a pályaműn az is feltüntetendő, hogy a pályázó *harmadik osztályt* végezte.

TUDOMÁNY, IRODALOM.

A Magyar Nyelvőr májusi füzeté a következő újabb kérdéseket intézi nyelvünk barátaihoz:

1. Van-e értelmi különbség e kétféle szörend között: *hamar elment és hamar ment el, korán abba hagyta és korán hagyta abba, már kétszer itt volt és már kétszer volt itt?*

2. Hol mondja a nép: *ha nem is mondta* (e helyett: *ha nem mondta is*), *ha el is ment* (e. h. *ha elment is*)?

3. Hol köszönnek így: *kívánok jó napot, kívánok jó éjszakát, kívánok boldog új esztendőt; Isten veled?*

4. Mondja-e a nép tárgyas igeformával: *mindakettőtök látta, mindnyájunkat kiküldték, mindanyujunkat elverik, kettőnk nem látták?* és viszont tárgyatlan igeragozással: *valamennyi almát megettünk, valamennyi edényt kihordott?*

5. Mondja-e a paraszt nép: *alszom, megfürdöm, kenyeret eszem, semmit se dolgozom?* Van-e értelmi különbség ezek közt: *takarodj és takarodjál, törődj és törődjél, veszekedj és veszekedjél, elaludj és elaludjál?* Mondják-e *ik* rag nélkül az ilyeneket: *pipázik, dohámozik, szivarozik, utazik, kocsikázik, repedezik, szakadozik?*

6. Mondják-e egyszerű *gy* hanggal: *alugyál, fekügyetek le* (e helyett: *aluggyál, fekügygyél*)?

7. A *lel* igét a nép minő szólásokban alkalmazza? Mondják-e ezt is: *valamire lenni?*

8. Ismeri-e a nép nyelve ezeket az igéket: *költekezik, mutatkozik, szorítkozik, védekezik? dühöng, önjöng, zajong?*

9. Ismeri-e a nép a következő szavakat: *folyondár, fűzér, sivár, szikár? — csáp, vakond, tajkos, tor* (a bogár melle)? — *érides, folyam, gágyog, gazdaságos, halmoz, hasztalan, hiány, hosszadalmas, hullám, kérész, komoly, korcs, magonc, merev, nyegle, pongyola, róma, rozszant, röpke, sórni, sérv, szörnyeteg?*

10. Hol s minő jelentéssel élnek a következő tájszók: *babhó, bombó v. gombó, czinczos, csözni, feslék, fonka, fűzteni, gubó, hírtelni, homályog, ho-*

molygós, hónap-gabuska, jónat, kénygyertya, korhad, kurhol, perengélni, perentel, szilaj zsömlye?

11. Rövidítik-e a *nénem v. asszony-nénem* szót így: *ném, asszony-ném?*

12. Hol használja a nép a *kádár* szót? Hol mondják helyette: *pintér, bodnár, bogvár, hordógyártó* stb. Él-e még a nép között a *kádár* szó ősmagyar jelentése: bíró, pap, táltos vagy eféle? Ismerik-e valahol ezt a Mislai András «Bujdosó éneké»-ben (1704) előforduló kitétel: *kádári cigányosság* és mi az értelme?

A feleleteket a Magyar Nyelvőr szerkesztőségéhez tessék czímezni. Minden választ külön nyolczadivére tessék írni!

VEGYESEK.

A legnagyobb agancs. Nemrégiben egy indián elejtett *Alaskában*, Kanada északi részén, egy óriás elenszarvast (*Alces*), a melynek agancsa a legnagyobb az egész világon ismert agancsok között. Aljától legfelső csücskéig két méter; összesen 41 mellékág diszít.

A diluviumi ember maradványai. *Georganovic-Kramberger* tanár, a zágrábi geológiai és palaeontológiai nemzeti múzeum igazgatója, múlt év szeptember havában Krajnának északi részén, a krapinai homokban emberi állkapocs- és koponya-maradványokra akadt, a melyek kőből (különösen jaspis és opál) készült szerszámok és állati maradványok között voltak. Az állati maradványok közül határozottan felismerhetők az orrszarvú (*Rhinoceros tichorinus*), az őstulok (*Bos primigenius*), a barlangi medve és a hód maradványai. Mindössze körülbelül 1000 csontot találtak, melyeknek diluviális eredete kétségtelen.

Kigyók, mint háziállatok. Japánban a patkányok annyira elvannak terjedve, hogy szinte lehetetlen őket kiűzni a lakásokból. Igaz ugyan, hogy a japáni házak jórészt fából vannak építve s hatalmas szalmazsúpok képezik tetefét. Az ily módon épült házakban azután nem esoda, ha minden sarokból öt-hat patkány ugrik ki. Míg nálunk e kellemetlen vendégeket a kutyák és macskák tartják sakkban, addig Japánban majd minden háznál találunk néhány kigyót, a melyek a mi patkányfogó kutyáinkat helyettesítik. E «házi kigyók» jobbra az *Elaphis virgata* fajhoz tartoznak, de helylyel-közzel más fajokra is akadunk. A bensülötték a «házi kigyókat» *Aoda isho*-nak nevezik, a mely név kékes-zöld szíklőt jelent. Ezek a kigyók mintegy két méter hosszúak; táplálékukat majdnem kizárólag patkányok képezik, de a tojásokat sem igen vetik meg. A kifejlett példányok össze-vissza kutatják az egész házat s nagy élvezettel ízik az előlük menekülni akaró patkányokat, a fiatalok pedig beveszik magukat a patkányfészkekbe s az egészen apró patkányokat fogyasztják. E kigyókat a japánok nagyon szeretik; az európaiak kezébe csak nagyon kevés példány kerül, mert egyikök sem óhajt megválni háziállatjától. Japánon kívül valószínűleg sehol sem tartják a kigyókat a házban. Az oda kerülő európainak meglehetősen furcsa és kellemetlen látvány, mikor legkényelmesebb helyzetéből egy pár kigyó zavarja ki, mert bizony a butorokon szeretnek üldögezni. E kigyók a patkányokon kívül a tojást s az apró baromfiakat is megeszik, de csak akkor, ha nagyon éhesek s hamarjában nem kapnak patkányt.

A carborundum. A carborundum silícium-carbid, mely körülbelül 70% silíciumot és 30% szénttartalmú

anyagot, egy kis mész, magnesium és vasoxiddal együtt tartalmaz. Ezt egy pensylvániai elektromos gyár igazgatója, Acheson M. fedezte fel 1893-ban, mely időben Párisban Moissau B. ugyancsak egy ilyen fajta, elégethetetlen testet talált fel, melynek sűrűsége 3,123 volt. A carborundumot úgy nyerjük, ha elektromos áramot bocsátunk a következő vegyületen át: 20 rész szén, melyet a petroleum destillálása által nyertünk, 25 rész üvegor és 10 rész tengeri só. 4 kg. ilyen vegyület körülbelül 1 kg. carborundumot ad. A carborundum előállításához kiváltképp a Niagara-vízesés erejét használják fel és ennek gyártása azóta igen nagy mérveket ölt. A carborundum a praktikus életben különösen a gyémántok és a nemes kövek csiszolásában nyer alkalmazást. A fogorvosok köszörlő, csiszoló kerekerei is ez anyagból készültek. Az amorph (alakatlan) carborundum, a mely 22° celsiusnál áll elő, igen fontos anyag, melyet nagy sikerrel használtak fel vaskályhák beburkolásánál, mivel a carborundum olvasztott vason át sem olvad meg.

SAKKJÁTÉK.

Rovatvezető: Exner Győző tanár.

A 42. rejtvény nyitja: 1. Vf1—b1 (5 változattal).

43. rejtvény.

Miskolczy Antaltól, Szolnokon.

Világos: Ke8; Ve7; Be3 és h4; Fh2; He1 és h6; gyb3; d5 és e4.

Sötét: Kd4; Bd2; Fg6; gye2; f4; f5 és h7.

Világos indul s a második lépésre mattot ad.

Gyakorlottabb fejtők 10 perc alatt nyitját lelték.

(A megfejtés beküldésének határideje egy hét.)

43. játék.

Világos:	Sötét:	Világos:	Sötét:
Zambelly K.	Maróczy G.	Zambelly K.	Maróczy G.
1. e2—e4	e7—e5	14. Kh2—g3	Vb6—c7+
2. Hg1—f3	d7—d5	15. f2—f4	e4×f3+
3. e4×d5	Ff8—d6	16. Kg3×f3	Bd8—d4
4. Hb1—c3	Hg8—f6	17. d2—d3	Fc8—b7+
5. Ff1—b5+	c7—e6	18. Hc3—e4	Fb7×e4+
6. Fb5—a4	e5—e4	19. Kf3×g4	Vc7—h2
7. d5×c6	els. röv.	20. d3×e4	Vh2×g2+
8. Hf3—d4	b7×e6	21. Kg4—h4	Bb8×b5
9. Hd4×e6	Vd8—b6	22. Vd1×d4	Bb5—h5+
10. He6×b8	Ba8×b8	23. Kh4×h5	Vg2—h3+
11. Fa4—b5	Bf8—d8	24. Kh5—g5	h7—h6+
12. els. röv.	Fd6×h2+	25. Kg5—f4	g7—g5+
13. Kg1×h2	Hf6—g4+	26. Kf4—e5	Vh3—e6+

Játszották levelezés útján 1897 nov. 2-tól 1898 máj. 1-ig.

E játék remek befejezése megérdemli, hogy olvasóink könyv nélkül megtanulják.

Hírek. A kábel útján való mérkőzés Anglia s az Egyesült-Államok között, évenként mindkét félnek külön 130 font sterlingjébe kerül.

A sakkrejtvényt teljesen vagy részben helyesen fejtették meg: Szauer József, Wettin István, Häuffel Tivadar, Van der Venne Arnold, Toch Vilmos, Laufer István, Géczy Géza, Barta Ferencz, Polacssek Ferencz, Nagy Bódog és Dezső, ifj. Nagy Dezső.

FEJTÖRŐ.

Természetrizai kérdés:

Hogy nevezik a Dél-Európában és a Keleten tenyésztő örökzöld skarláttölgyön élő bogár megszártított nőstényét, melynek kifejtett állapotában külseje fénylő, sima, barnavörös színű, belseje szemcsés anyaggal van telve; fogpor és festék készítésére használják?

Vegytani kérdés:

C₆H₁₂CHO. Minek a képlete ez? A ricinusolaj ledesztillálása által állítható elő leginkább. Szintelen, erős, de nem kellemetlen szagú folyadék.

(Janik László.)

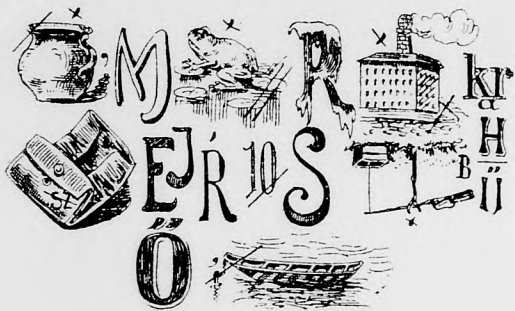
Kettős számrejtvény:

1, 2, 3 a fejen található.
V, 4, VIII férfi név.
8, 5, IX, 9 ilyent ne űzz!

I, 10, VI, VII, II, 6, III, 7, IV a hónapok egyike.
1—10. Egy magyarországi megye.
I—IX. Ez pedig főhelye.

(Wettin István.)

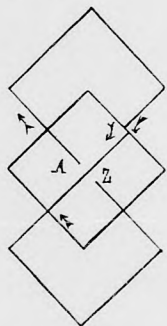
Képrejtvény.

Megfejtési határidő 1902 június 1.

6. számban közölt fejtörő kérdések megfejtése:

Földrajzi kérdés: Funtineli mező. Vegytani kérdés: Anemonin. Algebrai kérdés: Férfi volt 7, nő 14, gyermek 42. Vonás-rejtvény:

Képrejtvény: A szabadság a béke legszebb virága.

Helyesen fejtették meg: Breuer E., Köves János, Hideghéthy Miklós, Deutsch Jenő, Moldován Ferencz, Rosenthal Jenő, Danielisz Jenő, Lamberger István, Stein Frigyes, Wettin István, Hoensch Gusztáv, Szegő Kornél, Bohrandt Lajos, Fehér Izsó, Karczag Jenő, Spitz Emil, Baranyai Zoltán, Dobránszky Ede, Kuzma Albert, Szöllös Armin, Hollaki Ferencz, Frey Kálmán, Popovits József, Van der Venne Arnold, ifj. Szarvady Lajos, Moskovicz Lajos, Deutsch Zoltán, Déchy Iván,

Glósz Ölon, Rosenberg Sándor, Gálffy Sándor, Köszter Arthur, Véghelyi Gyula, Vlád Lázár, Links Arthur, Persina Károly, Grünfeld Elek, Lipsitz Ernő, Fábrián János, Taubinger Zoltán, Pacher Jenő, László Pál, Janik László, Nagy Bódog és Dezső, Polacsek Ferencz, Juhász Emil, Csada Richárd, Prágyik Flóris, Hirschl Géza, Balássy Miklós, Török Sándor, Malártsik Lajos, Lőrincz Ferencz és Dezső, Csonka Mihály, Scheller Gyula, Vécsey Ferencz, Schleicher Ferencz, Brandstein Alfréd, Molnár Imre, Alszeghy Zsolt, Rezsucha Gyula és Pál, Mattyasovszky Lajos, Leichter Jenő, Toch Vilmos, Lustig testvérek, Braun Géza, György Lajos, Laufer István, Hibay György, Komlós István és Pál, ifj. Mohai Lajos, Lovik Ernő, ifj. Mikula Lajos, Kuan Leó, Pach Ferencz, Preisach Géza, Lakatos Ernő, Gotláb István, Novák Károly, Auer Lajos, Havas Jenő, Gedeon Andor, Dömötör Lajos, Heller László, Freund Imre, Tóth József, Emmerling László, Veller Ferencz, Foltinek Aurél, Bohn István, Popper József, Géczy Géza, Berty Ferencz, Hellmann Gyula és Lajos, Hoffer Feri és Gyula.

A kitűzött könyvjutalmat (Kane, a sarkutazó) ifj. Mikula Lajos V. oszt. főgimn. tan., nagyszombati előfizetőnk nyerte meg.

SZERKESZTŐI TELEFON.

G. A. (Hosszúfalú). 1. Erdélyi. A közelebbi adatokat mi sem tudjuk. 2. Megkaphatja utólag is, ha a negyedév előfizetési díját beküldi. Egyes számokat utólag csak akkor küldhet meg a kiadóhivatal, ha időközben nem fogyott el. — L. H. Keresztnevet kijavítottuk. Az a bizonyos értekezés aligha lesz lapunkba való, de meg az efféle fogas téma az ön erejét is föltűmülja. Egy cikk keretében ilyesmit letárgyalni nem lehet. — F. I. Rendelje meg Starnfeld Béla br. «A házi kertek berendezése és ápolása» («Falusi könyvtár») cz. könyvét lapunk kiadóhivatalában. — Studiosus. Nem egészen. Az a ballada nagyon siránkozó és kuszált. Ha fogadtak, akkor elvesztette a fogadását. Arany János balladái között megtalálhatta volna az eredetit, melynek igen silány utánpótlása. — Leírás. Nagyon szintelen és lapos. Nem közölhetjük. — Előfizető. Szó sincs róla. Az az illető összetéveszti lapunkat holmi zöld borítékos vállalatlalt, mely úgy a Franklin-Társulattól, mint lapunk szerkesztőjétől távol áll.

A Franklin-Társulat kiadásában Budapesten megjelent és minden könyvkereskedésben kapható:

ARANY JÁNOS
ÉLETE ÉS MUNKÁI.

Irta

GYÖNGYÖSY LÁSZLÓ.

Ára füzve 5 K.

!! Megjelent !!

Lombfűrészeti és faragászati különlegességekből összeállított nagyszabású album és árjegyzékünk, mely tartalmazza az összes idevágó kellekek és díszvasalások képes gyűjteményét. Mivel a fentemlített cikkek és kellekek ez ideig jórészt Bécsből szereztek be, indíttatva éreztük magunkat egy minden tekintetben modern és terjedelmes album összeállítására, miáltal lehetővé tesszük minden oly cikk előnyös, olcsó és gyors beszerzését, mely eddig csak külföldről jóval nehezebben és nagyobb költséggel történhetett. Tisztelettel 9076
Kiss Ernő és Társa, Budapest, VII., Erzsébet-körút 17.

Árjegyzék kicánatra bérmentve.

FRANKLIN-TÁRSULAT NYOMDÁJA.

TANULÓK LAPJA

A nmélt. vallás- és közoktatási miniszterium által 1896. május 26-án kelt 26808. sz. alatt, Budapest székesfőváros tanácsa által 1895. augusztus hó 20-án 7376. szám alatt ajánlott középiskolai ifjusági hetilap

ELŐFIZETÉSI ÁRAK:	FELELŐS SZERKESZTŐ	SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Negyed évre ... 2 kor. 40 fill.	GAAL MÓZES.	Budapest,
Fél évre... ... 4 kor. 80 fill.	Kiadja a Franklin-Társulat magyar irodalmi intézet	IV. ker., Egyetem-utca 4. szám.
Egész évre ... 9 kor. 60 fill.	és könyvnyomda.	Kéziratokat nem adunk vissza.
Megjelenik minden vasárnap.		

A CLAUDIUSOK.

Eckstein Ernő regénye. Átdolgozta Gaal Mózes.

— Ismerem elvéhez való szilárd ragaszkodását és tisztelem — mondá Claudia. — Hagyd el, Lucilia. Anyánknak igaza van. A férfinak nem szabad engednie s a feleség kötelessége: néma engedelmesség.

— Te az én okos gyermekem vagy! — mondá meghatottan Octavia. — Hidd el, hogy olyan férfival szemben, mint a minő a te atyád, a látzólag nehéz kötelesség is szívbeli örömmé változik. Atyád szigorú, de nem zsarnok. Szívesen meghallgatja az okos szót s megfogadja hitvestársának a tanácsát. Jelentéktelen dolgokban is szívesen tanul mástól. Csak egy tekintetben szilárd és hajthatatlan, mint a szirt, melyet az óceán hullámai hasztalan csapkodnak: és ez a kötelesség!

A hölgyek fölszállottak a gyaloghintóba. Quintus néhány rabszolga kíséretében a gyaloghintó mellett haladt. Az utczán tömördek ember járt-kelt. Naplopó csövesek volt, bámészködő és mindenre kíváncsi. Az állam gabona-alamizsnájából s a népszerűség kengyelfutóinak ingyen-filléreiből tengődött.

Midőn Claudia hintója a sorfalat álló ingyen-élők között elhaladt, egy-két szájtáti megjegyezte: — Milyen szép!

Útjok a forumon vitt keresztül, Saturnus diploma előtt, melyben a római birodalom törvényeit őrizték. Jobbra, a Palatinuson, a császárpaloták emelkedtek páratlan, büszke pompájukban, köztük a capitolium s az épülőfélben levő, még be nem fejezett Domitianus-féle palota. Lassan mehettek előre, míg a Titus-ivig értek s a Flavius-féle órási amphitheatrumot megkerülve

arra a körútra jutottak, mely a caelimontani kapu felé vitt. A forum leírhatatlan nyüzsgése-mozgása itt már kezdett szünni. A rabszolgák gyorsabban szedték lábukat. Mintegy tíz percz múlva megállottak egy nagy ház előtt, mely semmiben sem állott a Claudius Mucianusé mögött.

Cornelia rendkívül megörvendett, mikor vendégeit megpillantotta. A leányok megölelték egymást. Quintus Claudius is oda érkezett. Szemei ragyogtak, a mikor menyasszonyát megpillantotta.

— Boldogság és áldás szálljon fejedre születésed napján, édes Corneliám! — mondá gyöngéd szeretettel.

Az atrium virágokkal volt feldiszitve. Középen a hagyományos tűzhely, de a Lares- és Penatesképek hiányzottak. Cornelius Cinna nem sokat törődött a hagyományokkal s oktalan dolognak tartotta a faragott és festett képek tiszteletét. A természet erőin kívül, ha egyáltalán van isteni erő, — ennek nem képmásban, hanem az önmaga mivoltában kell léteznie.

Az atriumban már mintegy nyolcz-tíz vendég volt összegyűlve, ezek között volt Caius Aurelius és hűséges szabadosa, Herodianus.

A fiatal bataviai a házi gazdával beszélgetett: — Köszönöm, — mondá Cinna s kezet szorított Aureliusszal. — Szavaid jól estek nekem. Most ne tovább!

— Legyen kívánságod szerint!

— Még valamit. Quintus Claudiusnak is meg kell tudnia, hogy forralja fel a Cinna véréit. Intézd úgy a dolgot ebéd után, mintha egészen véletlenül tévedtetek volna a dolgozó-szobámba.

— Meglesz.

— Helyes. Most pedig megkísértem, hogy néhány órára kiverjem fejemből ezeket a bántó